

دیپلماسی پارلمانی اتحادیه اروپا (۱) ساختار، وظایف و مأموریت پارلمان آلمان

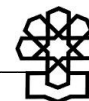
معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر: مطالعات سیاسی

کد موضوعی: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۴۹۲۲
تیرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۲.....	گفتار اول - ویژگی های بوندستاگ.....
۹.....	گفتار دوم - بررسی موردی دو کمیته دائمی امور خارجه و دفاعی بوندستاگ.....
۱۲.....	گفتار سوم - جمع بندی و نتیجه گیری.....
۱۴.....	منابع و مأخذ.....

دیپلماسی پارلمانی اتحادیه اروپا (۱) ساختار، وظایف و مأموریت پارلمان آلمان

چکیده

یکی از ملزومات چابک‌سازی دیپلماسی پارلمانی دوجانبه، مطالعه ساختار، وظایف و مأموریت پارلمان‌های مهم دنیا و بررسی راهکارهای گسترش روابط مجلس شورای اسلامی با آنهاست. شناسایی و اولویت‌بندی پارلمان‌های دنیا براساس جایگاه و اهمیت آنها در مختصات سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، یکی از پیش‌شرط‌های گسترش عمق استراتژیک تحرکات دیپلماتیک نمایندگان در عرصه روابط بین‌الملل است. بررسی وزن پارلمان‌ها در معادلات روابط بین‌الملل نشان می‌دهد که تنها تعداد معدودی از پارلمان‌ها دارای عمق راهبردی در عرصه سیاست خارجی‌اند که ساختارشناسی و رفتارکاوی آنها در عرصه روابط بین‌الملل، می‌تواند به چابک‌سازی تعاملات دیپلماتیک مجلس شورای اسلامی کمک نماید. در مقطع پس‌اقدام، اهمیت مجالس قانونگذاری کشورهای مهم اتحادیه اروپا در منظومه سیاست خارجی ایران افزایش یافته است. از طرفی آلمان در گروه ۵+۱ و شکل‌دهی به سیاست‌های پارلمان اروپا از جایگاه قابل توجهی برخوردار است. به همین دلیل گروه مطالعات پارلمانی دفتر سیاسی در راستای دریافت و بومی‌سازی تجارب انباشته شده سایر پارلمان‌ها در حوزه مراودات دیپلماتیک، تدوین سلسله گزارش‌هایی با عنوان شناسایی سایر پارلمان‌های دنیا را در دستور کار قرار داده است. در این گزارش، ساختار، وظایف و مأموریت پارلمان آلمان (بوندستاگ و بوندسرات) بررسی شده است.

مقدمه

دو رسالت مهم پارلمان آلمان، «قانونگذاری» و «بررسی موشکافانه دولت و فعالیت‌هایش»^۱ عنوان شده است.^۲ قوه مقننه آلمان دو مجلسی است. مجلس فدرال و مجالس ایالتی به ترتیب با عناوین «بوندستاگ»^۳ و «بوندسرات»^۴ نامگذاری شده‌اند. حق رأی عمومی، برابر، مخفی و برای تمامی افراد بالای ۱۸ سال است.^۵

1. Scrutiny of the Government and its Work
2. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/function
3. Bundestag
4. Bundesrat
5. <http://vista.ir/article/363062/>

انتخابات پارلمانی «دوره هجدهم بوندستاگ»^۱ در ۲۲ سپتامبر ۲۰۱۳ برگزار شد. بوندستاگ هجدهم، ۶۳۱ نماینده دارد که ۹ نماینده از دوره قبل بیشتر است. نمایندگان برای یک دوره چهار ساله انتخاب می‌شوند. در قانون اساسی آلمان پیش‌بینی شده است برای حل بحران سیاسی که با آرایش سیاسی موجود در بوندستاگ نتوان آن را حل کرد، انتخابات پیش از موعد برگزار شود. انتخاب صدراعظم آلمان، نظارت بر دولت، تصویب بودجه عمومی و تأیید قراردادهای بین‌المللی از مهمترین وظایف بوندستاگ محسوب می‌شوند.

بوندسرات نیز از نمایندگان دولت‌های ایالات تشکیل شده است. آلمان دارای ۱۶ ایالت است. مفهوم ایالت در آلمان را نباید با مفهومی نظیر «استان» در ایران یکی گرفت. ایالت‌های آلمان در سیاستگذاری داخلی خود، از بسیاری نظرها خودمختارند. سیاست در سطح ایالتی همچون در سطح کشوری دارای نهادهای تابعه خود براساس تقسیم قواست و قوای مقننه، مجریه و قضائیه دارند. براساس اصل پنجاه قانون اساسی، ایالت‌ها از طریق بوندسرات در امور سیاسی در سطح فدرال و نیز در رابطه با اتحادیه اروپا ایفای نقش می‌کنند. هر کدام از ایالت‌ها، بسته به جمعیت، بین ۳ تا ۶ نماینده در بوندسرات دارند. نمایندگان باید عضو حکومت ایالتی باشند.

گفتار اول – ویژگی‌های بوندستاگ

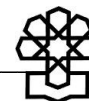
بوندستاگ یک پارلمان کاری است و به‌دلیل برخی ویژگی‌ها، در قیاس با بسیاری از پارلمان‌های دنیا، کمتر خصلت نمادین دارد. مهمترین ویژگی‌های بوندستاگ عبارتند از:

ویژگی اول – پویایی احزاب و گروه‌های سیاسی در فرآیند قانونگذاری

یکی از ویژگی‌های مهم بوندستاگ، ساماندهی و نظام‌بخشی فعالیت‌های پارلمانی از درون **تشکل‌های حزبی است**. به طوری که نمایندگان مجلس در فراکسیون‌های حزبی و به لحاظ کمی در گروه‌های حزبی گرد هم آمده و خط‌مشی سیاسی خود را پیش می‌برند. نامزدهای هیئت رئیسه بوندستاگ و رؤسای کمیته‌های تخصصی نیز توسط گروه‌های سیاسی پیشنهاد می‌شوند و معمولاً نمایندگان عضو یک گروه سیاسی، به حمایت از نماینده‌ای که توسط گروه معرفی می‌شود پایبندند. تعداد نمایندگان بوندستاگ هجدهم، ۶۳۱ نفر است که اکثر کرسی‌های آن را گروه سیاسی اتحاد دمکرات مسیحی - سوسیال مسیحی در اختیار دارد.^۲ شکل‌گیری گروه سیاسی طوری پیش‌بینی شده است که مانع همکاری گروه‌های سیاسی با یکدیگر نشود.

1. 18th German Bundestag

2. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/groups

تعداد کثیری احزاب کوچک نیز وجود دارند که به ندرت می‌توانند به بوندستاگ راه یابند، زیرا برای ورود به پارلمان در هر دو سطح ایالتی و کشوری باید ۵ درصد آرا را به دست آورند. «قانون احزاب سیاسی»^۱ نحوه و چگونگی تأمین مالی احزاب و گروه‌های سیاسی بوندستاگ را مشخص کرده است.

جدول ۱. آرایش احزاب و فراکسیون‌های بوندستاگ

نام حزب	اتحاد دمکرات مسیحی / سوسیال مسیحی ^۲	حزب سوسیال دمکرات	احزاب چپ	اتحاد ۹۰ / سبزها	مجموع
تعداد کرسی	۳۱۱	۱۹۳	۶۴	۶۳	۶۳۱

ویژگی دوم – تعامل مستمر پارلمان با گستره عمومی

ویژگی دوم بوندستاگ، توجه به گستره عمومی است که از مصادیق آن می‌توان به ایجاد وب‌سایت (infoline.id3@bundestag.de) و ایجاد تالارهای گفتگو با اندیشمندان و نخبگان جامعه اشاره کرد.^۳ توجه به گستره عمومی، در میان کمیته‌های دائمی نیز پررنگ است. به طوری که همان‌گونه که در تصویر ۱ قابل مشاهده است، جایگاهی برای استقرار تماشاچیان در کمیته‌های دائمی اختصاص یافته است که افراد می‌توانند با انجام برخی مراحل اداری در کمیته‌های دائمی حضور یافته و از نزدیک با نحوه کار کمیته دائمی و عملکرد نمایندگان منتخب خود در جلسات غیرمحرمانه و عادی کمیته‌های مربوطه و همچنین نحوه کار جلسات استماع آشنا شوند.

تصویر ۱. جایگاه تماشاچیان در کمیته‌های دائمی بوندستاگ

1. Act on Political Parties

2. Christian Democratic Union of Germany (CDU)/ Christian Social Union in Bavaria (CSU)

3. http://www.bundestag.de/htdocs_e/documents/parliamentary_documentation

اهمیت ایجاد پل ارتباطی بین بوندستاگ و گستره عمومی به حدی است که در ماده (۴۲) قانون اساسی آلمان بر لزوم ایجاد و تقویت «تلویزیون پارلمانی»^۱ تأکید کرده است. در این شبکه علاوه بر پخش جلسات عمومی صحن بوندستاگ، نشست‌های غیرمحرمانه کمیته‌های دائمی نیز به صورت زنده پخش می‌شوند. این اقدام مزایای زیر را به همراه دارد:

- شفاف‌سازی عملکرد و میزان فعالیت و کارآیی نمایندگان برای مردم که از مبانی ایجاد پارلمان شفاف و پاسخگو است.

- گسترش فرهنگ عمومی دانش پارلمانی و تقنینی در جامعه با نمایش فیلم‌های مستند پارلمانی.

- برقراری تعامل دوسویه با شبکه نخبگان آلمان و دریافت نظرات آنان برای بهبود مستمر فرآیندها.

ویژگی سوم - کادرسازی مدیران دولتی آشنا با حوزه قانونگذاری

بوندستاگ به‌عنوان یکی از قطب‌های پرورش و معرفی نیروهای کارآمد در عرصه اجرایی شناخته می‌شود. به‌طوری که در رده‌های بالای مدیریت اجرایی، اکثر دولتمردان آلمانی از سابقه نمایندگی برخوردارند که این امر به‌صورت غیرمستقیم به تقویت تعامل دولت و پارلمان کمک کرده است. در اکثر مواقع وزیران از دل مجلس درمی‌آیند، اما حتماً لازم نیست چنین باشد. صدراعظم در عمل قدرتمندترین مقام سیاسی است، اما مقام تشریفاتی آن پس از رئیس‌جمهور و رئیس بوندستاگ قرار دارد. این امر ضریب تعامل بین دولت و بوندستاگ برای حل دغدغه‌های مشترک را افزایش داده است.

ویژگی چهارم - مستندسازی اقدامات تقنینی، نظارتی و دیپلماتیک قانونگذاران

در بوندستاگ واحدی با عنوان «بخش مستندسازی»^۳ ایجاد شده است که وظیفه مستندسازی تمامی اقدامات تقنینی، نظارتی و دیپلماتیک قانونگذاران را بر عهده دارد. این بخش با ایجاد «سامانه اطلاعات مهم و اساسی پارلمانی»^۴، روند دستیابی قانونگذاران به آخرین اطلاعات حوزه قانونگذاری را تسهیل و تسریع کرده است. ثبت و ضبط تمامی اسناد شنیداری و مکتوب بوندستاگ نیز در واحد «بایگانی پارلمانی»^۵ انجام می‌شود. اطلاعات مهم این سامانه براساس نظم موضوعی، مرتب شده‌اند. در این سامانه، «شرح مذاکرات پارلمانی»^۶ شامل تمامی مباحثات مطروحه در صحن پارلمان، مراحل تصویب لوایح، گزارش‌ها و سؤالات از دولت آورده شده است.

1. Parliamentary Television

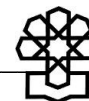
2. http://www.bundestag.de/htdocs_e/press/tv

3. Documentation Division

4. Parliamentary Material Information System (DIP)

5. Parliamentary Archives

6. parliamentary proceedings

ویژگی پنجم - نقش مهم کمیته‌های دائمی در فرآیند قانونگذاری

ویژگی پنجم بوندستاگ، نقش مهم کمیته‌های دائمی در فرآیند تصمیم‌گیری است. این کمیته‌ها، مغز نرم‌افزاری نظام قانونگذاری آلمان را تشکیل می‌دهند و به دو بخش «کمیته‌های دائمی»^۱ و «کمیته‌های موقت»^۲ تقسیم می‌شوند.^۳ در اکثر مواقع، مصوبات کمیته‌های دائمی بدون تغییر در صحن بوندستاگ تصویب می‌شود. کمیته‌های مذکور با دعوت از صاحبان اندیشه و کانون‌های تولید فکر، یکی از اولویت‌های خود را تقویت عنصر عقلانیت راهبردی در فرآیند تقنین و نظارت هدفگذاری کرده‌اند. بوندستاگ دارای ۲۳ کمیته دائمی است که در جدول ۲، اسامی آنها آورده شده‌اند.

جدول ۲. کمیته‌های دائمی بوندستاگ

کمیته امور خارجه	کمیته دفاع	کمیته امور اتحادیه اروپا ^۴
کمیته امور فرهنگی و رسانه‌ای ^۵	کمیته دستور کار دیجیتال ^۶	کمیته همکاری‌های اقتصادی و توسعه
کمیته بررسی موشکافانه انتخابات، مصونیت (نمایندگان) و قوانین دادرسی ^۷	کمیته آموزش، تحقیقات و سنجش فناوری ^۸	کمیته محیط زیست، حفاظت از طبیعت، ساختمان‌سازی و ایمنی هسته‌ای ^۹
کمیته امور خانواده، سالمندان، زنان و جوانان ^{۱۰}	کمیته امور حقوقی و حمایت از مصرف‌کننده	کمیته حمل‌ونقل و زیرساخت‌های دیجیتال ^{۱۱}
کمیته بودجه	کمیته سلامتی	کمیته حقوق بشر و کمک‌های بشردوستانه
کمیته امور داخلی	کمیته کار و امور اجتماعی	کمیته دادخواست (بررسی شکایات مردم) ^{۱۲}
کمیته مالی	کمیته امور اقتصادی و انرژی	کمیته ورزش
کمیته مواد غذایی و کشاورزی	کمیته جهانگردی	

در قانون اساسی آلمان به وظایف و مأموریت ۴ کمیته دائمی زیر اشاره کرده است که نشانگر اهمیت آنها در قوانین بالادستی آلمان است:^{۱۳}

- کمیته دائمی امور خارجه،
- کمیته دائمی دفاعی،

1. Permanent Committees
2. Temporary Committee
3. <http://www.bundestag.de/>
4. Committee on Affairs of the European Union
5. Committee on Cultural and Media Affairs
6. Committee on Digital Agenda
7. Committee on Scrutiny of Elections, Immunity and the Rules of Procedure
8. Committee on Education, Research and Technology Assessment
9. Environment, Nature Conservation, Building, Nuclear Safety
10. Committee on Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth
11. Committee on Transport and Digital Infrastructure
12. Committee on Petitions
13. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a03/tasks/246226

- کمیته دائمی اتحادیه اروپا (در ماده (۲۳) حقوق اساسی آلمان، به وظایف و رسالت این کمیته اشاره شده است)،

- کمیته استعلام.^۱

کمیته استعلام با استناد به ماده (۴۴) قانون اساسی آلمان ایجاد شده است و مأموریت آن مشابه مأموریت کمیته تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی است. این کمیته با دعوت از افراد مطلع به جایگاه شهود، قصور دولت در حوزه‌های اجرایی را بررسی می‌کند.^۲ برای استعلام پیرامون موضوعی معین، نیاز به رأی حداقل یک‌چهارم قانونگذاران است.

«کمیسیون‌های مطالعه»^۳ نیز با رویکرد بررسی موضوعات مهم فرابخشی تشکیل می‌شوند. نکته قابل تأمل این است که در ترکیب کمیسیون مذکور جدا از قانونگذاران، کارشناسان مسلط بر موضوع نیز حضور دارند. این کمیسیون نیز همانند کمیته استعلام با رأی حداقل یک‌چهارم قانونگذاران ایجاد می‌شود و تا قبل از پایان دوره باید نظر کارشناسی خود پیرامون موضوع محول شده را به قانونگذاران بوندستاگ ارائه کند.^۴

«کمیته میانجیگری»^۵ بین بوندستاگ و بوندسرات و کمیته مشترک بوندستاگ و بوندسرات، کمیته‌های موقت پارلمان آلمان را شامل می‌شوند. کمیته میانجیگری، ۳۲ عضو دارد که سهم بوندستاگ و بوندسرات، هر کدام ۱۶ نماینده است.^۶ موضوعات ارجاعی به هر کمیته دائمی، در «نشست عمومی»^۷ پارلمان مشخص می‌شوند.

ویژگی ششم - نگاه به آینده

نزدیک به یک دهه است که قوانین بوندستاگ با نگاه به آینده مصوب می‌شوند. در این میان، مرجعی نظارتی با عنوان «شورای مشاوران پارلمانی توسعه پایدار»^۸ در بوندستاگ ایجاد شده است که رسالت اصلی آن همسویی اقدامات تقنینی با توسعه پایدار است. در بوندستاگ هجدهم، «آندرس یونگ»^۹ از اتحاد دمکرات مسیحی - سوسیال مسیحی، ریاست شورای مذکور را بر عهده دارد.

1. Committee of Inquiry

2. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/bodies/inquiry

3. Study Commissions

4. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/bodies/study

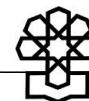
5. Mediation Committee

6. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/mediation

7. Plenary Session

8. Parliamentary Advisory Council on Sustainable Development

9. Andreas Jung, CDU/CSU

ویژگی هفتم – مراقبت بر رفتار نمایندگان

براساس ماده (۱۰) حقوق اساسی آلمان، نهادی با عنوان «پنل مراقبت پارلمانی»^۱ ایجاد شده است که مهمترین هدف آن پیشگیری و پیگیری جرائم کیفری و پیشگیری از فریب یا جذب قانونگذاران در نهادهای اطلاعاتی سایر کشورهاست. بخشی از وظایف این بخش، مشابه رسالت و اهداف حراست مجلس شورای اسلامی است.

ویژگی هشتم – تعداد قابل توجه زنان نماینده در ترکیب هیئت رئیسه بوندستاگ

هیئت رئیسه بوندستاگ شامل رئیس و ۶ نایب رئیس است. از اکتبر ۲۰۰۵، «نوربرت لامرت»^۲ از «اتحادیه دمکرات مسیحی آلمان» ریاست بوندستاگ را بر عهده دارد. به صورت سنتی، رئیس پارلمان از بزرگترین گروه سیاسی انتخاب می‌شود. نایب رئیس اول بوندستاگ نیز، «ادلگارد بولمان»^۳ از حزب سوسیال دمکرات است.^۴

تصویر ۲. اعضای هیئت رئیسه بوندستاگ

ویژگی نهم – برقراری توازن حزبی در ترکیب هیئت رئیسه

یکی دیگر از ویژگی‌های بوندستاگ این است که رئیس پارلمان در انتخاب ۶ معاون خود، آرایش حزبی براساس بازی با حاصل جمع مثبت را رعایت می‌کند. به طوری که در ترکیب هیئت رئیسه، تمامی احزاب و گروه‌های سیاسی، حداقل یک نماینده در ترکیب هیئت رئیسه دارند. این اقدام نه تنها قوام و یکپارچگی بوندستاگ را تقویت کرده است، بلکه نفوذ هیئت

1. Parliamentary Control Panel (PKGr)
2. Norbert Lammert (CDU/CSU)
3. Edelgard Bulmahn (SPD)
4. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/presidium

رئیس‌ه در استقرار نظم جلسات عمومی بوندستاگ را افزایش داده است. در جدول ذیل به مرجعیت حزبی اعضای هیئت رئیس‌ه بوندستاگ هجدهم اشاره شده است.

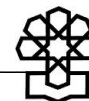
جدول ۳. اعضای هیئت رئیس‌ه بوندستاگ

نام نماینده	پیتر هینتزه ^۱	یوهانس سینگهامر ^۲	آلا اش‌میت ^۳	دلگارد بولمن	پترا پائو ^۴	کلودیا روث ^۵
آرایش حزبی	حزب سوسیال مسیحی / دموکرات مسیحی	حزب سوسیال مسیحی / دموکرات مسیحی	حزب سوسیال دموکرات	حزب سوسیال دموکرات	حزب چپ	حزب سبز
						

ویژگی دهم – تجمیع و بهره‌وری از تجارب نمایندگان با تجربه

در ساختار بوندستاگ، بخشی با عنوان «شورای نمایندگان پیشکسوت»^۶ ایجاد شده است. این شورا متشکل از رئیس بوندستاگ، ۶ معاون رئیس و ۲۳ نفر از نمایندگان با تجربه و قدیمی بوندستاگ است. این امر نشانگر اهمیت بوندستاگ به مقوله تجمیع و بهره‌وری از تجارب انباشته نمایندگان کهنه‌کار و قدیمی است.^۷ این شورا یکی از بازوهای فکری رئیس بوندستاگ است و نظرات کارشناسی‌اش را به رئیس بوندستاگ ارائه می‌دهد.

1. Peter Hintze (CDU/CSU)
 2. Johannes Singhammer (CDU/CSU)
 3. Ulla Schmidt (SPD)
 4. Petra Pau
 5. Claudia Roth
 6. Council of Elders
 7. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/elders

گفتار دوم – بررسی موردی دو کمیته دائمی امور خارجه و دفاعی بوندستاگ

در حوزه فعالیت‌های دیپلماتیک پارلمانی، اهمیت دو کمیته روابط خارجی و دفاعی از سایر کمیته‌های دائمی بالاتر است. به همین دلیل در ذیل به صورت خلاصه به مأموریت‌های دو کمیته مذکور اشاره می‌شود.

الف) کمیته دائمی روابط خارجی

«کمیته امور خارجه»^۱ از اعتبار بالایی در بوندستاگ برخوردار است. کمیته امور خارجه دارای ۳۷ نماینده است. به دلیل طرح مباحث حساس و طبقه‌بندی شده، اکثر جلسات آن پشت درهای بسته انجام می‌شود. مهمترین مأموریت این کمیته عبارتند از:

عضویت یا خروج از سازمان‌های بین‌المللی، تصویب قوانین لازم در حوزه سیاست خارجی و امنیتی، نظارت بر اقدامات وزارت امور خارجه و نظارت بر بحران‌های بین‌المللی.

وضعیت عراق، افغانستان، چشم‌انداز توافق هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱ (برجام)، تنش‌های سیاسی در قفقاز، تحرکات جمهوری‌های سابق شوروی، اقدامات روسیه و تأثیر آن بر ثبات منطقه‌ای و جهانی و ارزیابی تبعات شکل‌گیری قدرت‌های فرامنطقه‌ای جدید مانند هند از مهمترین مواردی هستند که در وبسایت بوندستاگ از آنها با عنوان مهمترین موضوعات کمیته امور خارجه برای پیشگیری از بروز بحران‌های بین‌المللی معرفی شده است.^۲

تصویر ۳. کمیته امور خارجه بوندستاگ

1. Committee on Foreign Affairs

2. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a03/tasks/246226

تصویر ۴. رئیس و نایب رئیس کمیته روابط خارجی بوندستاگ

در جدول ۴، آرایش نمایندگان گروه‌های سیاسی در کمیته روابط خارجی بوندستاگ هجدهم آورده شده است.^۳

جدول ۴. آرایش گروه‌های سیاسی در کمیته امور خارجه بوندستاگ

نام حزب	اتحاد دمکرات مسیحی و سوسیال مسیحی	حزب سوسیال دمکرات	احزاب چپ	اتحاد ۹۰ / سبزها	مجموع
تعداد نماینده	۱۸ نماینده	۱۱ نماینده	۴ نماینده	۴ نماینده	۳۷ نماینده

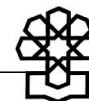
• کمیته دفاعی بوندستاگ

کمیته دائمی دفاعی نیز یکی دیگر از کمیته‌های مهم بوندستاگ است که اکثر جلسات آن همانند کمیته روابط خارجی به صورت محرمانه برگزار می‌شود. این کمیته، ۳۲ عضو دارد که سهم هر یک از گروه‌های سیاسی در جدول ۵ آورده شده است.

1. Dr. Norbert Röttgen, CDU/CSU

2. Franz Thönnes, SPD

3. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a03/a03_members

جدول ۵. آرایش گروه‌های سیاسی در کمیته دفاعی بوندستاگ هجدهم

نام حزب	اتحاد دموکرات مسیحی و سوسیال مسیحی	حزب سوسیال دموکرات	احزاب چپ	اتحاد ۹۰ / سبزها	مجموع
تعداد نماینده	۱۶ نماینده	۱۰ نماینده	۳ نماینده	۳ نماینده	۳۲ نماینده

براساس بند «۱» ماده (۴۵) حقوق اساسی آلمان، مهمترین اولویت‌های این کمیته عبارتند از: ارزیابی و برآورد وضعیت و آرایش نیروهای آلمان در خارج کشور، جایگاه آلمان در سازمان‌های بین‌المللی امنیتی، مقابله با تروریسم جهانی، ضرورت تقویت «امنیت دموکراتیک» در نیروهای مسلح، تطبیق وظایف و مأموریت نهادهای نظامی با بودجه مصوب دفاعی، تضمین دستیابی ایالت‌ها به تجهیزات لازم برای استقرار امنیت و «نظارت پارلمانی»^۱ بر وزارت دفاع و نیروهای مسلح^۲ در مواقعی که موضوعی فرابخشی باشد، کمیته دفاعی نظر مشورتی خود را به «کمیته اصلی»^۳ که در نشست عمومی صحن پارلمان مشخص شده، ارائه می‌کند. کمیته دفاعی همچنین با ارائه طرح‌های ابتکاری به نهادهای دفاعی، به صورت مستقیم در سیاستگذاری ایفای نقش کند و تنها کمیته دائمی بوندستاگ است که براساس بند «۲» ماده (۴۵) حقوق اساسی آلمان، می‌تواند با تشکیل کمیته استعلام، به واریسی موشکافانه فعالیت‌های دولت اقدام کند.

تصویر ۵. رئیس و نایب رئیس کمیته دفاعی بوندستاگ

<p>دکتر کارل لامرس^۵ نایب رئیس کمیته دفاعی از اتحاد دموکرات مسیحی و سوسیال مسیحی</p> 	<p>ولفگانگ هلمیش^۴ رئیس کمیته دفاعی از حزب سوسیال دموکرات</p>
--	--

«کمیسر پارلمانی نیروهای مسلح»^۶ نیز به مدت ۵ سال و با رأی مخفی ۶۳۱ نماینده عضو بوندستاگ انتخاب می‌شود. کمیسر پارلمانی نباید نماینده یا کارمند بوندستاگ باشد. وظیفه او کمک

1. Parliamentary Oversight

2. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a12/aufgaben/aufgaben/198456

3. Lead Committee

4. Wolfgang Hellmich, SPD

5. Dr. Dr. h.c. Karl A. Lamers, CDU/CSU

6. Parliamentary Commissioner for the Armed Forces

به نمایندگان در حوزه نظارت پارلمانی بر نیروهای مسلح است و گزارش خود را به صورت سالیانه به نمایندگان ارائه می‌دهد.^۱

تصویر ۶. هانس پتر بارتلز^۲
 کمیسیار پارلمانی نیروهای مسلح

گفتار سوم – جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مهمترین نتایج حاصل از بررسی ساختار، وظایف و مأموریت پارلمان آلمان عبارتند از:

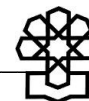
الف) ۴ نفر از ۷ عضو هیئت رئیسه بوندستاگ را زنان تشکیل می‌دهند. این امر نشانگر توجه ویژه گروه‌های سیاسی بوندستاگ به زنان نماینده و بسترسازی برای انباشته‌سازی تجارب مدیریتی آنان در جهت مشارکت فعال در اتحادیه بین‌المجالس و فعالیت‌های دیپلماتیک پارلمانی است. این رویه در سایر پارلمان‌های مهم اتحادیه اروپا نیز حاکم است. به همین دلیل مجلس شورای اسلامی هنگامی می‌تواند از تمام ظرفیت‌های موجود دیپلماسی پارلمانی دوجانبه با سایر پارلمان‌های اتحادیه اروپا استفاده کند که بستر لازم برای مشارکت فعال زنان نماینده در گروه بین‌المجالس جمهوری اسلامی ایران و گروه‌های دوستی را فراهم کند. در همین راستا در دیدار فراکسیون زنان مجلس دهم با ریاست محترم مجلس مورخ ۱۴ تیر ۱۳۹۵، ایشان بر ضرورت افزایش ارتباطات و تعاملات داخلی و خارجی اعضای فراکسیون زنان مجلس تأکید کردند. ایشان ضمن تأکید بر اهمیت پیگیری موضوعات مرتبط با زنان، ارتباطات و تعاملات داخلی و خارجی فراکسیون زنان، بر ضرورت افزایش ارتباط بانوان مجلس با پارلمان‌های سایر کشورها و افزایش تعامل آنان با دستگاه‌ها و مسئولان مجامع داخلی اشاره کردند.^۳

رمزگشایی از اظهارات ریاست محترم مجلس شورای اسلامی نشان می‌دهد که از منظر ایشان

1. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/commissioner

2. Hans-Peter Bartels

3. <http://www.isna.ir/news/95040108384/>

لازم است تمهیدات و زیرساخت‌های لازم برای تقویت نقش‌آفرینی زنان در مختصات دیپلماسی پارلمانی دوجانبه با سایر کشورها فراهم شود. با توجه به افزایش قابل توجه بانوان نماینده در مجلس دهم، ضرورت تدوین برنامه‌ای منسجم و قابل اجرا برای تحقق توصیه‌های ریاست محترم مجلس بیش از گذشته افزایش یافته است.

ب) در ساختار سازمانی بوندستاگ، بخشی با عنوان «شورای نمایندگان پیشکسوت» ایجاد شده است که کانون هم‌اندیشی و تضارب فکری نمایندگان با تجربه است. قطعاً مدیریت تجارب انباشته شده نمایندگان کهنه‌کار، اهرم مهمی برای تحقق پارلمان مطلوب و کارآمد است. در این میان با توجه به جوان بودن و جدیدالورود بودن بخش قابل توجهی از نمایندگان مجلس دهم، پیشنهاد می‌شود با اصلاح قانون آیین‌نامه داخلی، تشکلی با عنوان «شورای نمایندگان با تجربه» در مجلس شورای اسلامی ایجاد شود. پیشنهاد می‌شود در این شورا نمایندگانی که بیش از ۳ دوره در مجلس شورای اسلامی حضور داشته‌اند عضویت داشته باشند. این اقدام می‌تواند با مهندسی دو عنصر تجربه و تخصص، علاوه بر ارتقای کارآیی نظام قانونگذاری و نظارت پارلمانی، از اتخاذ تصمیمات شتابزده در مجلس نیز پیشگیری کند.

ج) در بوندستاگ برای استعلام (تحقیق و تفحص) پیرامون موضوعی معین، حداقل باید یک‌چهارم نمایندگان به آن رأی مثبت دهند. این امر باعث شده است تعداد تحقیق و تفحص‌های بدون پشتوانه کارشناسی در بوندستاگ کاهش یابد.

د) آلمان با ۹۶ کرسی، بیشترین نماینده را در پارلمان اروپا دارد. قطعاً تقویت تعاملات دیپلماتیک پارلمانی بین مجلس شورای اسلامی و بوندستاگ می‌تواند به صورت غیرمستقیم روند توسعه روابط دوجانبه مجلس شورای اسلامی با پارلمان اروپا را تقویت نماید.

ه) شکل‌گیری احزاب و فراکسیون‌های منسجم در مجلس شورای اسلامی، بن‌مایه و ابزار چابک‌سازی دیپلماسی پارلمانی است. نمی‌توان چابک‌سازی را به‌عنوان یک هدف تعریف کرد، ولی مقدمات آن را فراهم نکرد. برای مثال موتور محرکه توسعه روابط دیپلماتیک بوندستاگ با سایر پارلمان‌ها بر عهده گروه‌های سیاسی است. در این میان تقویت روابط دوجانبه بین نمایندگان شاخص فراکسیون‌های مجلس با قانونگذاران شاخص گروه‌های سیاسی، می‌تواند ظرفیت دیپلماسی پارلمانی دوجانبه ایران را تقویت نماید.

منابع و مأخذ

1. <http://vista.ir/article/363062/>
2. <http://www.bundestag.de/>
3. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/bodies/inquiry
4. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/commissioner
5. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a03/a03_members
6. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/function
7. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/presidium
8. http://www.bundestag.de/htdocs_e/documents/parliamentary_documentation
9. http://www.bundestag.de/htdocs_e/press/tv
10. <http://www.isna.ir/news/95040108384/>
11. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/bodies/study
12. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a03/tasks/246226
13. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a03/tasks/246226
14. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a12/aufgaben/aufgaben/198456
15. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/mediation
16. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/elders
17. http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/groups

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۹۲۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: دیپلماسی پارلمانی اتحادیه اروپا (۱) ساختار، وظایف و مأموریت پارلمان آلمان

نام دفتر: دفتر مطالعات سیاسی (گروه مطالعات پارلمانی)

تهیه و تدوین کنندگان: ریحانه آقا عبداللهی، پروانه کاشفی

همکاران: علی یوسفی، محمد کفشگر

ناظر علمی: مصطفی دلاورپوراقدم

متقاضی: معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژگان کلیدی

۱. دیپلمانی پارلمانی دوجانبه

۲. بوندستاگ

۳. بوندسرات

۴. کمیته روابط خارجی

۵. کمیته دفاعی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۴/۲۷